

Список літератури:

1. Allcott, H., Gentzkow, M. (2017) Social media and fake news in the 2016 election. *Journal of Economic Perspectives*. – Vol. 31. – No. 2. – pp. 211–236, available at: <https://doi.org/10.1257/jep.31.2.211>
2. Майерс Д. Психология. 2-е изд. Мн.: Попурри. – 2006. – С. 848
3. Ennis R. Critical Thinking Dispositions: Their Nature and Assessability // *Informal Logic*. Canada, Windsor. –1996. – Vol. 18. – No. 2. – pp. 165–182
4. Paul R.W. Critical Thinking: What Every Person Needs to Survive in a Rapidly Changing World, Rohnert Park, CA: Center for Critical Thinking and Moral Critique. Sonoma State Univ. Publ. – 1990. – p. 301

*Михайлова Н. В., Богдан Ж. Б.
м. Харків, Україна*

Національний технічний університет
“Харківський політехнічний інститут”

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ У СТУДЕНТІВ ЗА ПРАЦЯМИ В. О. СУХОМЛІНСЬКОГО

Проблемі формування лідерства присвячено багато наукових досліджень, які доводять важливість та актуальність цього процесу. Лідерство цікавить таких сучасних зарубіжних дослідників, як К. Бланшар, Ж. Блондель, М. Вебер, К. Левін, Б. Митчел, Дж. Морено, К. Фідлера, П. Херсі, А. Херманн та багато інших.

Сучасні вітчизняні дослідники, психологи, педагоги, такі як Н. Белякова, О. Маковський, Н. Мараховська, О. Романовський, в своїх працях довели важливість формування лідерських якостей у процесі навчання та професійного становлення молодих спеціалістів.

Не дивлячись на безліч цінних праць дослідників та вчених, питання формування якостей лідера в студентів закладів освіти різних рівнів ще недостатньо досліджене, тож ця тема залишається досі актуальною.

З розвитком соціуму та збільшенням варіативності діяльності людства, суспільство стає дедалі складнішою системою, що потребує приведення до ладу поведінки її членів, координування діяльності та врахуванні людського фактору. Групі, що працює над однією метою, потрібна цілеспрямована людина, що здатна вести за собою, надихати, бути прикладом, організовувати, бачити різні варіанти досягти ціль, групі потрібен лідер.

Романовський О. та Михайличенко В. приводять наступне визначення лідерства: “здатність впливати на інших людей у напрямку

досягнення визначеної мети” [2, с. 514]. Лідер – індивід, що вміє надихати та направляти послідовників в творчу стежу. Лідер здатен бути в гармонії з членами групи, чим забезпечить для них безпечну та творчу атмосферу, завдяки чому кожна особистість матиме змогу до особистісного та професійного розвитку, що позитивно пливає на усіх членів команди [1].

Дане визначення резонує з думкою Василя Сухомлинського щодо прояву лідерства як кооперацію та допомогу оточуючим: “Для пізнання щастя, людина з дитинства має знаходити радість у творенні щастя для інших людей, для колективу, для суспільства” [3, с. 38].

В педагогічних працях дослідник не використовував слово “лідер”, проте його педагогічну систему виховання молодих патріотів можна використовувати для формування лідера. На думку Василя Сухомлинського, “турбуючись про інших, ми розуміємо справжню радість буття. У того, хто віддає свої духовні сили іншим людям з’являється справді дороге” [3, с. 37], – любов до людей. Багато вчених стверджують про залежність ефективності лідера з його здатністю проявляти любов до людей, яка допомагає лідеру встановити позитивні відносини з послідовниками, та сприяє ефективній роботі та злагодженості команди.

Василь Сухомлинський закликає молодь не бути байдужим до інших людей: “На твоїх очах чинять несправедливість, обман, принижують людську гідність... У твоєму серці загорілося обурення, тобі хочеться втрутитися, відновити правду...” [5, с. 159] – показати свої лідерські вміння.

Важливе посилення педагога відображено в з його вислові зі статті “Праця і боротьба”: “громадянськість складається з почуття господаря, спадкоємця, створеного старшими поколіннями, і з почуття відповідальності за те, що у нас ще погано” [5, с. 533]. Отже, істинний лідер відчуває власну важливість та відповідальність.

Василь Сухомлинський висвітлював й важливість прихильності й підтримки послідовників лідера, й писав про те, що “обов’язки особистості перед оточенням були такими сильними, щоб вихованець відчував колектив навіть тоді, коли він один” [4, с. 454].

Педагог також зауважував важливість прикладу героїчних земляків: “Ми бажаємо, щоб наші учні воліли будувати власне життя схожим на життя тих людей, які в праці для народу вбачають честь, гідність, особисту гордість” [5, с. 152]. Тут пролягає ще одна риса лідерства – робити для інших і відчувати при цьому особисту гордість за виконану справу.

Усі означені принципи Василя Сухомлинського охоплюють лише невелику частину його педагогічного багажу, в його працях можна знайти педагогічні поради, методичні прийоми, приклади, що так яскраво розкривають зміст авторської педагогічної системи виховання молодого покоління. Головна мета сучасних педагогів – продовжити розкривати для себе та інших положення праці Василя Сухомлинського.

Проведене нами дослідження показало різнобічність педагогічної системи Василя Сухомлинського. Її методичні прийоми можуть бути використані сучасними педагогами з метою формування лідерських якостей молоді.

Список літератури:

1. Романовский А. Г., Квасник О. В., Шаполова В. В. Трехвекторная структура понятия лидерство // Инновации в науке, образовании и производстве Казахстана. Междунар. научно-практ., 17-18 ноября 2016 р. Алматы. – 2016. – II том. – С. 73–77
2. Романовський О. Г., Михайличенко В. Є. Філософія досягнення успіху. Психологічний аспект: Підручник / О. Г. Романовський, В. Є. Михайличенко. – Харків : НТУ “ХПІ”. – 2007. – С. 592
3. Сухомлинский В. А. Родина в сердце / Сост.: А. И. Сухомлинская, Л. В. Голованов; Фотоочерк А. А. Кулешова. М.: Мол. гвардия. – 1978. – С. 175
4. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5-ти т. Т. 3. Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина. – К.: “Рад. школа”. – 1977. – С. 670
5. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5-ти т. – Т. 4. – К.: “Рад. школа”. – 1977. – С. 640

*Надточій А. В., Підбуцька Н. В.
м. Харків, Україна*

Національний технічний університет
“Харківський політехнічний інститут”

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ АНАЛІЗУ ЛІДЕРСТВА ЯК ПСИХОЛОГІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ

Проблема лідерства залишається актуальною упродовж багатьох десятиліть. Сучасне суспільство періодично переживає різного роду кризи, які відбиваються на студентській молоді, котра визначає багато в чому стратегію розвитку різноманітних сфер діяльності. На сьогоднішній день світ настільки не стабільний, що зміни відбуваються кожного дня, відповідно висуваються нові вимоги до лідера, який повинен мати розвинутий емоційний інтелект, бути мобільним, мати комунікативні навички та відстоювати інтереси як свої, так і групи. Такі ж вимоги висуваються і до лідера у студентському віці, коли відбувається формування лідерських здібностей і якостей.

Лідерство – це здатність і готовність надихати інших. Ефективне лі-